

TRONDHEIM KOMMUNE

Internasjonal strategi 2019 - 2022

1. Forord

Rådmannen legger med dette frem forslag til Internasjonal strategi for Trondheim kommune 2019 - 2022. Denne strategien erstatter og bygger videre på eksisterende internasjonal strategi "Store lille Trondheim - i verden, internasjonal strategi for Trondheim kommune" fra 2010, og Internasjonalt handlingsprogram 2017 - 2018.

Strategien er basert på fem målområder og bygger på at Trondheim er en internasjonal by med økende mangfold og økende internasjonal orientering innen næringsliv, kultur, utdanning samt innen strategiske hovedgrep beskrevet i handlings- og økonomiplan for perioden 2019 – 2022.

1. Globalt partnerskap og solidaritet
2. Utvikling gjennom deltagelse i EU-prosjekter og internasjonalt prosjektsamarbeid
3. Styrke samspillet mellom forskning og utvikling (FoU), næringsliv og offentlig sektor
4. Vennskapsbysamarbeid
5. Det internasjonale samfunnet i Trondheim

Denne internasjonale strategien skal bidra til at kommunen materialiserer internasjonale trender, nasjonale mål og forpliktelser samt regionale tiltak som gir vekst og utvikling, og skal for kommunen resultere i:

- Økt verdiskapning
- Økt kunnskapsnivå
- Bedre tjenester
- Økt solidaritet
- Styrket omdømme
- Økt innbyggerinvolvering

Trondheim kommunes internasjonale aktivitet skal fortsatt bidra til å oppfylle visjonen store, lille Trondheim og kommuneplanens samfunns mål om at i 2020 er Trondheim en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby.

Internasjonalisering er ikke et mål i seg selv, og Rådmannen legger derfor til grunn at relevans og kvalitet i det internasjonale arbeidet er viktig.

I dag har Trondheim et nærings- og samfunns liv som er en del av en internasjonal og mangfoldig verden, og som konkurrerer på globale arenaer. I et stadig økende tempo globaliseres verden, og denne utviklingen driver frem et behov for at også vi som kommune har en tydelig koordinering av vårt felles internasjonale engasjement. Vi må tenke globalt, men

også handle lokalt. Som landsdelshovedstad har Trondheim en særlig rolle i å profilere regionen i en verden som blir stadig mer internasjonal. FNs bærekraftsmål må legges til grunn for å understreke Trondheim sitt globale ansvar.

Offentlige og private aktører påvirkes i økende grad av utviklingen utenfor landets grenser. Kommuner, andre offentlige aktører, næringsliv, utdanningsinstitusjoner og befolkningen generelt tar del i denne utviklingen og inngår samarbeid på tvers av nasjonale grenser, uavhengig av statlige myndigheter. Trondheim kommune skal fortsatt ta aktivt del i denne utviklingen og videreutvikle det internasjonale arbeidet.

2. Forankring

Formannskapet har det overordnede ansvar for at den vedtatte internasjonale strategien følges og gjennomføres.

Trondheim kommunes internasjonale strategi er forankret i kommuneplanen for 2012 - 2020, og skal videre forankres i fremtidige kommuneplaner.

Trondheim kommunes hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel:

- I 2020 er Trondheim en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby
- I 2020 er Trondheim en bærekraftig by, der det er lett å leve miljøvennlig
- I 2020 er Trondheim en inkluderende og mangfoldig by
- I 2020 er Trondheim kommune en aktiv samfunnsutvikler og attraktiv arbeidsgiver

Trondheim kommunes internasjonale arbeid skal støtte opp under disse hovedmålene.

Handlingsplaner vil bli utarbeidet hvert andre år, med delmål og tiltak knyttet til hovedmålene i denne strategien. Den første handlingsplanen vil bli utarbeidet sammen med denne strategien, og vil gjelde for 2019 - 2020. Neste handlingsplan vil gjelde for 2021 - 2022.

Trondheim skal være en drivkraft i regionen, synliggjøre Trondheimsregionen internasjonalt, og videreutvikle Trondheim som en mangfoldig og inkluderende by.

2.1 Internasjonalt perspektiv i samfunnsutviklingen

Trondheim kommune skal være trygg og fremtidsrettet, og kommunen skal være et attraktivt sted å bo, besøke samt etablere og finansiere næringsutvikling i.

Samfunnet blir stadig mer internasjonalt, og det er et stort potensial i å utnytte de flerkulturelle ressursene i samfunnet bedre.

Næring, læring, kultur og folkehelse er også områder der kommunen vil legge særlig til rette for internasjonalt samarbeid.

2.2 Internasjonale perspektiv i tjenesteutviklingen

Internasjonale relasjoner kan gi inspirasjon og verktøy for å løse tjenesteutvikling med høyere kvalitet eller mer effektivt. Internasjonalt nettverkssamarbeid, prosjekt og studiebesøk gir muligheter til å sammenligne praksis og dele erfaringer.

Dette kan legge grunnlaget for innovasjon og utvikling av forbedrede tjenester for innbyggerne. Deltagelse i internasjonale prosjekt, nettverk og relasjoner må ha en verdi og relevans for kommunen. Særlig når det gjelder digitalisering, velferdsteknologi og tidlig innsats for ulike grupper i befolkningen, har kommunen mye å hente på å delta og lære i internasjonale nettverk og arenaer.

Universitetskommunen TRD3.0 blir et viktig instrument i denne sammenhengen og utviklingen, hvor tilgang og som bidragsyter i utvikling av kunnskap og kompetanse som verdenssamfunnet har behov for, er de viktigste målene.

2.3 Internasjonale forpliktelser

Norges forpliktelser til internasjonale avtaler, traktater og konvensjoner har direkte konsekvenser for kommunene. Kommunene blir sentrale aktører i arbeid for globalt partnerskap og solidaritet, menneskerettigheter, miljø, fred, sikkerhet, fattigdomsbekjempelse og demokratibyggning.

Norge deltar i EUs indre markedet gjennom EØS-avtalen. EØS-avtalen er den mest omfattende avtalen Norge har med EU. Den er avgjørende for norsk næringsliv, norske arbeidsplasser og vår evne til å opprettholde et bærekraftig velferdssamfunn.

Omstillingen til et grønnere, smartere og mer nyskapende samfunn krever oppfinnsomhet, kunnskap og evne til å tenke nytt. Samarbeidet med EU om utdanning, forskning og innovasjon er viktig for å lykkes.

FNs bærekraftsmål er et felles rammeverk for alle verdens land for hvordan vi kan utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Arbeidet med bærekraftsmålene vil være sentralt i kommunens planer i årene framover. Trondheim som bærekraftig by legger til rette for økonomisk, sosial og kulturell vekst som ivaretar dagens behov uten å ødelegge naturens økologiske bæreevne for framtidens generasjoner. FNs globale satsning på smart og bærekraftig byutvikling vil være avgjørende med utviklingen av standarder og metoder for vurdering og monitorering av bærekraft (U4SSC) og partnerskapet United Smart Cities (USC) som er etablert av FNs økonomiske kommisjon for Europa (UNECE), OiER (Organisation for Economic Relations), strategiske utviklingspartnere og et nettverk av byer som en del av en internasjonal

bærekraftslab hvis misjon er å realisere 2030-agendaen på bynivå, hvor Trondheim vil ta en aktiv deltagelse.

2.4 Organisering av internasjonalt arbeid

Relevante satsinger som påvirker internasjonal aktivitet blir ivaretatt av de ulike kommunaldirektørens ansvarsområder i kommunen. Strategien legger grunnlaget for et bedre samarbeid på tvers av ansvarsområdene som vil sikre økt koordinering og samordning, sømløs informasjonsflyt og bedre ressursbruk. Dette gjelder også i utarbeidelsen av handlingsplanen og i gjennomføringen av den. Internasjonalt arbeid må inngå i kommunens styringssystem, og ansvaret for internasjonalisering må være en integrert del av de ulike ansvarsområders årlige planer.

Ansvaret				
	Formannskapet	Rådmann	Ansvarsområder	Trondheimsregionen
Overordnet strategi				
Styringssystem				
Handlingsplan				
Virksomhetsplaner				
Gjennomføring av prosjekter				
Koordinering, veiledning og kompetanseheving				

3. De internasjonale målområder

Trondheim kommune vil arbeide for å være kjent som en internasjonal orientert, -aktiv og -attraktiv samarbeidspartner for internasjonale aktører. Nedenfor presenteres de internasjonale målområdene:

3.1 Globalt partnerskap og solidaritet

Trondheim kommunen skal bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål som er verdens felles rammeverk for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Trondheims internasjonale strategi skal reflektere at kommunen er bevisst og erkjenner at lokale aktører har en viktig rolle i arbeidet for å bidra til rettferdighet, bærekraftig vekst og innovasjon i offentlig sektor. Den rollen utøves ved at det fattes beslutninger som støtter opp under strukturelle endringer i Trondheim kommune, politiske, samfunnsøkonomiske, teknologiske og kulturelle prosesser som påvirker utviklingen i verdenssamfunnet.

Bærekraftig utvikling er sentrale mål både for kommunen og for universitetet NTNU, og dermed også for TRD3.0 Universitetskommunen. Som et sentrum for norsk teknologiutvikling har Trondheim sammen med NTNU særlig gode forutsetninger for å ta en ledende posisjon i bærekraftsarbeidet, og kan tilby kunnskap og isolerte løsninger, og i tillegg demonstrere hvilke samfunnsmodeller og samfunnsinnovasjon som er avgjørende for at teknologiene skal fungere i praksis. Ikke minst vise til eksempler på hvordan smarte byer og universiteter kan ta nye

samfunnsroller i bærekraftsarbeidet. Det jobbes også strategisk med å skape en global plattform for åpen innovasjon og bærekraftig utvikling.

Smartby er et av rådmannen sine strategiske hovedgrep beskrevet i handlings- og økonomiplan for perioden 2019-2022. Smartby som konsept kjennetegnes gjerne ved samarbeid på tvers av sektorer, byer og land. I tillegg er fokusområder som innbyggermedvirkning og hensiktsmessig bruk av ny teknologi og store datamengder viktige elementer av konseptet. Når smartby trekkes frem i Internasjonal strategi handler dette om at internasjonalt samarbeid med smartby ansees som et av verktøyene for å nå FN sine bærekraftsmål raskere enn hva som ville vært mulig ellers. Gjennom samarbeid om smartby vil Trondheim både kunne lære av andre byer som er lang fremme på området, samtidig som det åpner for å løfte fokusområder som er viktige i Trondheim. Spesielt handler dette om etikk i bruk av teknologi for å fatte bærekraftige beslutninger og fremme økt innbyggerinvolvering. Arbeidet med smartby har også fått ekstra kraft etter at Trondheim ble utnevnt til fyrtårnsby på smartby gjennom Horisont 2020-prosjektet +CityxChange i 2018.

3.2 Utvikling gjennom deltakelse i EU-prosjekter og internasjonale samarbeidsprosjekter

Økt internasjonalt engasjement og utnyttelse av de mulighetene EU/EØS fordrer økt bevissthet og kompetanse både hos lokale beslutningstakere og lokale forvaltningsorganer om hvilke muligheter som ligger i EU/ EØS. Det samme gjelder for kommunal sektor, og hvordan en best kan arbeide lokalt for å sikre finansiering og deltagelse i EUs programmer. Systematisk deltagelse i EU-programmer representerer allerede en kjent arbeidsform i Trondheim kommune som har bred erfaring med dette, sammen med NTNU og virkemiddelapparatet lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Europaparlamentets strategi er å fokusere på smart, bærekraftig og inkluderende vekst. Virkemidlene og omfanget til EUs neste rammeprogram er stort og mulighetene er mange for offentlig sektor i Norge. Trøndelags Europakontor vil være et viktig virkemiddel for å finne ut hva som skjer i Europa, lage koblinger og skape arenaer der Trondheim kommune kan delta.

For Trondheim kommune er det viktig at også EUs neste rammeprogram skal fortsatt fremme mobilitet av studenter, elever og ansatte ved lærestedene. Videre at de gode mulighetene for strategisk samarbeid mellom offentlig sektor og næringsliv videreføres, og muligheter for bedre koblinger til det nye rammeprogrammet for forskning og innovasjon.

Trondheim kommune samarbeider med internasjonale partnere på prosjektnivå. Internasjonalt samarbeid bedrer kvaliteten på innovasjonsarbeid, næringsutvikling, utdannings samarbeid, forskning, kultur og idrett gir oss tilgang til kunnskap utviklet utenfor Norges grenser. Trondheim kommune vil fortsette å søke internasjonale samarbeidsprosjekter i nye

kunnskapsbaserte partnerskap.

3.3 FoU, næringsliv og offentlig sektor

Trondheim kommune er vertskap for utdannings-, forsknings- og næringslivsaktører og institusjoner som opererer på den internasjonale arena. Kommunens internasjonale orientering innebærer bevissthet og økt kunnskap om de internasjonale miljøene som finnes i kommunen, samt erkjennelse av de verdiene disse skaper for samfunnet i Trondheim.

Bedre samspill i forsknings- og innovasjonssystemet er nødvendig for å utvikle en mer kunnskapsbasert og innovativ offentlig sektor. Urban utvikling gjennom å benytte informasjons- og kommunikasjonsteknologi for å forbedre tjenesteproduksjonen innen alle tjenesteområder, hvor målet er forbedret livskvalitet gjennom mer effektive tjenester tilpasset innbyggernes behov.

I fremtiden må byer takle en helt annen kompleksitet enn tidligere. Som en konsekvens av dette er det nødvendig å mobilisere ressurser utenfor kommunen for å løse felles utfordringer, og noe av kjernen i en smart by er samarbeidet mellom innbyggere, offentlig sektor, næringsliv og forskningssektoren.

Trondheim er en "smart" by når vi bruker teknologi og tilgjengelige data til å involvere byen i en bærekraftig prioritering av ressurser. Smartby omfatter tiltak og virkemidler knyttet til å åpne kommunen opp (åpne data/åpne grensesnitt), fatte bærekraftige beslutninger og fremme økt innbyggerinvolvering i beslutningsprosesser og utviklingsarbeid.

3.4 Vennskapsbysamarbeid og prosjektsamarbeid

Vennskapsbysamarbeidet har siden andre verdenskrig representert kommunens internasjonale engasjementet. Samarbeidsformene mellom Trondheim og vennskapsbyene har variert i form og innhold med hensyn til ulike forutsetninger hos den enkelte vennskapsby. I det videre arbeidet vil vennskapsbysamarbeid være strategiske virkemidler for utvikling av enkelte prosjekter eller sammenslutninger av prosjekter og også for å fremme solidaritet.

Arbeidet med vennskapsbyer og andre byer hvor vi har prosjekterelaterte, emne- og temabaserte relasjoner, vil bli videreført i perioden innenfor rammen av avtaleverket. I denne strategiperioden vil Trondheim kommune ikke inngå nye formelle vennskapsbysamarbeid. ref. Bystyrevedtak 2017.

Liste over vennskapsbyer med formelle avtaler:

- Darmstadt (Tyskland) - vennskapsby siden 1968
- Dunfermline (Skottland) - vennskapsby siden 1945
- Graz (Østerrike) - vennskapsby siden 1968

- Klaksvik (Færøyene) - vennskapsby siden 1987
- Kopavógur (Island) - vennskapsby siden 1946
- Norrköping (Sverige) - vennskapsby siden 1946
- Odense (Danmark) - vennskapsby siden 1946
- Petach Tikva (Israel) - vennskapsby siden 1975
- Ramallah (Palestina) - vennskapsby siden 2004
- Split (Kroatia) - vennskapsby siden 1956
- Tampere / Tammerfors (Finland) - vennskapsby siden 1946
- Tiraspol¹ (tidl. Moldova, nå Transnistria) - vennskapsby siden 1987
- Vallejo (California, USA) - vennskapsby siden 1956
- Intensjonsavtale med Krakow
- Memorandum of Understanding med Keren i Eritrea

Samarbeidet med de nordiske vennskapsbyene er regulert i dokumentet Nordisk plattform av 24.10.2013.

3.5 Det internasjonale samfunn i Trondheim

Trondheim er en mangfoldig by med innbyggere fra en rekke forskjellige land og kulturer. Kommunen ønsker at Trondheim skal være en åpen, inkluderende og attraktiv by for hele byens befolkning. Det skal være attraktivt for familier og enslige så vel som for bedrifter, investorer, grundere, forskere, studenter og andre å slå seg ned i Trondheim. Gode velferdsordninger, kulturtilbud, skoler og barnehager kan være konkurransefortrinn for vårt arbeidsmarked. For å oppnå dette må vi legge til rette for at det skal være enkelt å komme til Trondheim, og at byen er attraktiv slik at mange ønsker å bosette seg her.

Befolkningen i Trondheim med utenlandsk landbakgrunn² var i 2018 på totalt 29.539, som er 15,3% av den totale befolkningen i Trondheim. I Norge var dette tallet 17,3% pr 1. januar 2018³.

3.6 Internasjonale nettverk

Gjennom internasjonale nettverk i samspill med lokale og nasjonale initiativ, er målet ny kunnskap og bedre tjenester. Trondheim kommune er engasjert i ulike internasjonale, nasjonale, regionale og interkommunale samarbeidsallianser.

¹ Tiraspol er hovedstaden i Transnistria, som er en utbryterrepublikken som få land har anerkjent.

² Utenlandsk landbakgrunn: Personer med foreldre født i utlandet. Bakgrunnsland: Eget fødeland. Mors eller fars fødeland hvis født i Norge. Mors fødeland har forrang fremfor fars fødeland. Kilde: SSB. Trondheim kommune, byplankontoret 12.02.2019.

³ Neste oppdatering (for 2018) fra SSB er 5. mars 2019

Strategisk satsing	Nettverk
Globalt partnerskap og solidaritet	SDG Cities Leadership Platform - Intensjonsavtale Internasjonalisering for grunnopplæringen VisitTrondheim Pilegrimssatsing i Trøndelag Cruise Network Si Tous Les Ports du Monde; nettverk av historiske havnebyer ECHO; European Cities of Historical Organs Climate KIC Age-friendly world Festivaler og idrettsarrangement
Utvikling gjennom deltagelse i EU prosjekter og internasjonalt prosjektsamarbeid	EUniverCities Network Nordic Edge network Smartbyene Nordic Smart City network Open and Agile Smart Cities Trøndelags Europakontor i Brussel SØT-samarbeidet; Sundsvall-Østersund-Trondheim Prosjektsamarbeid EU/ EØS og Interregionalt samarbeid POLIS; European Cities and Regions Networking for Innovative Transport Solution
Styrke samspillet mellom FoU, næringsliv og offentlig sektor	Internasjonalt Fagråd - NiT Internasjonalt Forum Technoport Corps Consulaire i Trondheim Luftfartsforum
Vennskapsbysamarbeid	Nordic City Network

	Nordisk Plattform Vennskapsbysamarbeid Foreningen Norden
Innbyggernes internasjonale profil	ICORN; International Cities of Refuge Network Study Trondheim

4. Mål og strategi for internasjonalt arbeid

Målområder	Mål	Hovedstrategi
Globalt partnerskap og solidaritet	Trondheim kommune er bevisst og erkjenner at internasjonale, nasjonale og lokale aktører har en viktig rolle i arbeidet for å bidra til rettferdighet, bærekraftig vekst og innovasjon i offentlig sektor.	Kommunen tilrettelegger for kunnskapsutvikling om internasjonale spørsmål og sørger for at det skapes møteplasser som underbygger globalt partnerskap og solidaritet.
Deltagelse i EU-prosjekter og internasjonalt prosjektsamarbeid	Øke det internasjonalt engasjementet og utnyttelse av de mulighetene EU/EØS gir.	Delta i EU/EØS-prosjekter sammen med partnere og virkemiddelapparatet lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
Utdanning, forskning og næringsliv	Trondheim kommune skal bidra til tettere samarbeid og økt samspill mellom FoU, næringsliv og offentlig sektor på internasjonale arenaer.	Kartlegge og utvikle de ulike nettverk som FoU, næringsliv og offentlig sektor deltar i. Legge til rette for møtepunkt for aktører som drives internasjonalt.
Vennskapsby- og prosjektsamarbeid	Trondheim kommune bidrar til at vennskapsby- og prosjektsamarbeid fortsatt er strategiske virkemidler for utvikling av konkrete	Kommunen tilrettelegger for at offentlig tjenesteapparatet og frivillige organisasjoner opprettholder og videreutvikler internasjonale

	prosjekter.	samarbeidsprosjekter.
Internasjonale samfunn i Trondheim	Kommunen skal bidra til at Trondheim og Trondheimsregionen blir attraktiv for bosetting av nye innbyggere fra andre land.	Gode velferdsordninger, kulturtilbud, skoler og barnehager kan være konkurransefortrinn for vårt arbeidsmarked.

5. Oppfølging av internasjonal strategi

5.1 Strategi og handlingsplan

Internasjonal strategi legger de overordnede rammene for kommunens internasjonale arbeid. Prioriteringene som strategien peker på, synliggjør kommunens ansvar som samfunnsutvikler, tjenesteutvikler, tilrettelegger og vertskap. Strategiens målsettinger gir rom for at tiltakene kan spisses inn mot relevante fagfelt.

Som en oppfølging av strategien er det viktig at det blir gjort en gjennomgang av Trondheim kommunes eksisterende medlemskap og deltakelse i internasjonale nettverk, organisasjoner og vennskapsbysamarbeid. En vurdering av vennskapsbyordningen, effekt av eksisterende samarbeid og strategisk prioritering av nye samarbeid blir viktige elementer i oppfølgingen av strategien.

I arbeidet med handlingsplanen vil kunnskap og medvirkning fra interne og eksterne aktører være avgjørende. Trondheim kommune skal støtte seg på eksisterende initiativ og engasjement som bygger opp under strategien, og være med på å skape nye. Prioriteringene gjøres i arbeidet med handlingsplanen. Et godt regionalt samarbeid er en forutsetning for å lykkes, og Trondheim kommune ønsker å legge til rette for et bredt regionalt samarbeid for å styrke regionens utvikling hjemme og synliggjøring ute.

5.2 Samarbeid

I oppfølgingen av strategien blir grenseflatene mot, og samarbeid med andre aktører i regionen sentralt for å nå målsettingene i det internasjonale arbeidet. Dette gjelder ikke bare i de tilfeller hvor et gjensidig behov for samarbeid er nødvendig for å realisere regionens muligheter, men også når Trondheim kommune legger til rette for at andre aktører kan realisere sitt potensiale.

Where international cooperation works - the world wins

António Guterres, FNs niende generalsekretær